

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 172/2020-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPAREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, ktorou namietajú porušenie základných práv zaručených čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 138/2017, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie :

I.

Vymedzenie napadnutého zásahu a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (spolu ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPAREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, ktorou namietajú porušenie základných práv zaručených čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 138/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia vystupujú v napadnutom konaní vedenom okresným súdom ako žalobcovia, ktorí sa žalobou proti Slovenskej republike (ďalej len „žalovaná“) doručenou okresnému súdu 28. augusta 2017 domáhajú zriadenia vecného bremena, ktorému zodpovedá právo vybudovania, napojenia a užívania inžinierskych sietí. Sťažovatelia zdôrazňujú, že okresný súd vyzval žalovanú na vyjadrenie k žalobe až po viac ako 3 mesiacoch od začatia konania (30. novembra 2017). Dosiaľ okresný súd v napadnutom konaní nariadil dve pojednávania, *„pričom prvé pojednávanie sa konalo po vyše 9 mesiacoch odo dňa začatia a druhé pojednávanie sa konalo po vyše 11 mesiacoch odo dňa konania predchádzajúceho pojednávania.“*

3. Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 3. mája 2019, okresný súd v zmysle príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku na podklade návrhu žalovanej napadnuté konanie prerušil až do právoplatného skončenia konania vedeného na okresnom

súde pod sp. zn. 32 C 145/2017. Na odvolanie sťažovateľov bolo citované uznesenie okresného súdu uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 15 Co 177/2019 z 5. septembra 2019 zrušené a vec vrátená s odôvodnením, že „*prerušením konania by mohlo dôjsť k zásahu do práv strán, najmä do ich práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.*“.

4. S prihliadnutím na citovanú časť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu sťažovatelia zastávajú názor, že okresný súd prerušením konania nekonal hospodárne, a teda efektívne. Celková doba neefektívneho prerušenia konania pritom predstavuje obdobie 4 mesiacov.

5. K nečinnosti okresného súdu podľa sťažovateľov došlo aj tým, že vzájomná žaloba podaná žalovanou 28. júna 2019 im bola s výzvou na vyjadrenie sa k nej zaslaná až po uplynutí 7 mesiacov, t. j. 30. januára 2020.

6. Ku kritériu právnej a faktickej zložitosti veci sťažovatelia konštatujú, že predmetnú vec nemožno hodnotiť po právnej a faktickej stránke ako zložitú, keďže uvedený druh sporových vecí tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Zdôrazňujú pritom, že neexistuje žiadny objektívny dôvod na to, aby súdne konanie malo trvať pred okresným súdom viac ako 2 roky a 8 mesiacov.

7. Podľa sťažovateľov neexistujú žiadne okolnosti, ktoré by odôvodňovali záver, že svojím správaním k vzniku zbytočných prietáhov prispeli.

8. S prihliadnutím na celkovú dobu napadnutého konania na okresnom súde (2 roky a 8 mesiacov), ktorú považujú sťažovatelia za neprimeranú, títo navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základných práv sťažovateľov zaručených čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 47 charty a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, okresnému súdu prikáže, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov a sťažovateľom prizná primerané finančné zadostučinenie

v sume každému po 2 500 €. Sťažovatelia zároveň požadujú náhradu trov konania v sume 675,43 €.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,

- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

16. V súlade s čl. 47 charty každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

17. Predmetom preskúmania konania o ústavnej sťažnosti sťažovateľov je opodstatnenosť argumentácie, ktorou sťažovatelia odôvodňujú porušenie práv zaručených ústavou, listinou, chartou a dohovorom v časti týkajúcej sa prerokovania veci bez zbytočných prietáhov, resp. prejednaná záležitosť v primeranej lehote, a to v kontexte nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní, v ktorom vystupujú v procesnom postavení žalobcov.

K namietanému porušeniu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní

18. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia

súdu alebo iného štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby súd alebo štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

19. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že nie každý zistený prierah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prierahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prierahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prierahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prierahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prierahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

20. Podľa judikatúry ústavného súdu dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05, II. ÚS 272/06). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo

uvažovať o zbytočných priet'ahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, m. m. IV. ÚS 201/2018).

21. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje aj na rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

22. Ústavný súd konštatuje, že argumenty sťažovateľov, ktoré uvádzajú v ústavnej sťažnosti (body 2 až 5 tohto uznesenia), nasvedčujú tomu, že postup okresného súdu v napadnutom konaní nebol v ich veci optimálny (predovšetkým väčšie časové odstupy medzi nariadenými pojednávaniami a zrušenie rozhodnutia okresného súdu o prerušení napadnutého konania odvolacím súdom). Nedostatočne optimálny postup okresného súdu však podľa názoru ústavného súdu s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prejednávanej veci už na prvý pohľad nedosahuje takú intenzitu, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o porušení základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadal predovšetkým na celkovú dobu trvania napadnutého konania (2 roky a 8 mesiacov), ktorú aj s ohľadom na judikatúru ESLP nehodnotí ako spôsobilú bez ďalšieho viesť k záveru o jej neprimeranosti. Do úvahy ústavný súd zobral aj predmet sporu (zriadenie vecného bremena), ktorý aj keď je pre samotných sťažovateľov nepochybne dôležitý, nepatrí do kategórie tzv. citlivých konaní, ktoré by si vyžadovali zo strany vo veci konajúceho súdu osobitný prístup (ako je to napríklad v prípade pracovnoprávných sporov alebo v konaniach vo veci starostlivosti o maloletých). Ďalšou skutočnosťou, ktorú ústavný súd pri rozhodovaní vo veci ústavnej

sťažnosti zohľadnil, bolo rozšírenie predmetu napadnutého konania, ku ktorému došlo na podklade vzájomnej žaloby podanej žalovanou 28. júna 2019. Uvedená skutočnosť, ku ktorej došlo takmer po dvoch rokoch od začatia napadnutého konania, kladie na okresný súd zvýšené časové nároky, a to jednak z dôvodu nevyhnutnosti vykonať stanovené procesné úkony, ako aj z dôvodu protinárok z hmotno-právneho hľadiska riadne posúdiť.

24. Vzhľadom na všetky už uvedené skutočnosti ústavný súd po preskúmaní argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti síce dospel k záveru, že postup okresného súdu pri vykonávaní procesných úkonov nebol efektívny a primerane rýchly, ale vzhľadom na celkovú doterajšiu dĺžku konania ústavný súd uzavrel, že nemohlo ísť o nečinnosť, resp. neefektívnu činnosť v ústavne relevantnej intenzite, na základe ktorej by po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné vysloviť porušenie sťažovateľmi označených práv. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti namietaného porušenia práv zaručených ústavou, listinou a dohovorom pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

25. Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že toto rozhodnutie ústavného súdu nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa príslušných ustanovení zákona o ústavnom súde, a preto v budúcnosti nebráni sťažovateľom, aby po splnení všetkých zákonných podmienok za predpokladu zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu dochádza k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní, predložili ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

K namietanému porušeniu základného práva zaručeného čl. 47 charty postupom okresného súdu v napadnutom konaní

26. Podľa čl. 51 ods. 1 charty sú ustanovenia charty určené členským štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa základné práva zaručené v právnom poriadku Európskej únie uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Európskej únie, avšak nie mimo týchto situácií. Pokiaľ teda určitá právna situácia nepatrí do pôsobnosti práva Európskej únie,

nemôžu sa na akty členských štátov vzťahovať ani ustanovenia charty (porov. napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 30. júna 2016 vo veci C-205/2015, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov proti Vasilemu Tomovi, Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, body 23 a 24, ECLI:EU:C:2016:499). Z obsahu ústavnej sťažnosti ani z príloh k nej priložených podľa názoru ústavného súdu nevyplývajú žiadne dôvody na záver, že by okresný súd vo veci zriadenia vecného bremena aplikoval právo Európskej únie.

27. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd časť ústavnej sťažnosti vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 47 charty postupom okresného súdu v napadnutom konaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

28. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov obsiahnutými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu